

Nr 284.

Av herr **Mannerskantz**, om utredning rörande betingelserna i internationellt hänseende för ett svenskt deltagande i valfångstnäringsen.

Valfångst har bedrivits i många hundra år, men först på 1600-talet fick den någon större omfattning. Vid denna tid var det huvudsakligen holländare och briter, som bedrevo valfångst utanför Newfoundland, Island och Spetsbergen. Den mycket stora fångsten av valar i dessa vatten åstadkom emellertid småningom att beståndet blev mycket reducerat. Sedan en norrman, Svend Foyn, år 1868 uppfunnit den exploderande granatharpunen, hade förutsättningen skapats för den moderna valfångsten. Sedan denna tid ha norrmännen haft ledningen inom valfångstindustrin. På grund av att valbeståndet i Nordhavet började taga slut, uppkom tanken att fånga valar i Sydhavet. 1904 anlades den första norska landstationen i Syd-Georgien, och därefter dröjde det icke många år, innan en hel rad bolag startades för valfångst i Sydhavet. Sålunda funnos år 1910 i Syd-Georgien 4 norska, 2 engelska och ett argentinskt valfångstbolag med fasta stationer. För all den valolja, som producerades vid dessa landstationer, krävde engelska staten licenser, vilka slutligen uppgingo till 6 shillings per fat olja. Detta förhållande ledde till tanken att bedriva valfångsten från flytande valkokerier. Det skulle därvid också bli möjligt att söka val vid iskanten eller i drivisen. Även för förverkligandet av denna tanke voro norrmännen föregångsmän, och 1923 utsändes från Norge det första kokeriet.

Under 1930-talet bedrevs en synnerligen hård jakt på val i Sydhavet från ett 40-tal kokerier. Under det sista världskriget sänktes emellertid de flesta kokerierna, så att det efter kriget fanns endast 6 norska, 3 tyska och 2 japanska kokerier kvar. Ett av de tyska kokerierna tilldelades Norge, ett Sydafrika och ett Ryssland. Byggandet av nya kokerier igångsattes emellertid genast, och under den innevarande jaktsäsongen finnas i Sydhavet 10 norska, 4 brittiska, 2 japanska, ett holländskt och ett ryskt. Enligt uppgift ämnar Tyskland och Argentina bygga kokerier, varjämte Ryssland avser att utöka sin flotta.

Ett modernt valkokeri jämte erforderliga valfångstbåtar beräknas överlagsvis kosta 30 milj. kronor.

Vid utformningen av åtskilliga tekniska anordningar för valfångstindustrin ha svenska tekniker och industrier kommit att spela en framträdande roll. Som exempel kan framhållas följande. Sedan länge ha leveranser av harpuncanoner skett från svenska verkstäder. Det stora problemet att separera valoljan på de flytande kokerierna är löst av svenska tekniker. Utrust-

ningarna med separatorer ha också skett från svenska verkstäder till alla valkokerier. Vidare kan erinras om att ett svenskt varv efter kriget byggt ett av de största valkokerierna. Inom Sverige finnes sålunda en betydande fond av kunnande på ifrågavarande område. Förutsättningarna att bedöma den ekonomiska sidan av ett svenskt deltagande i valfångstindustrin äro sålunda synnerligen gynnsamma.

Det förhåller sig emellertid så, att valfångsten numera är strängt reglerad genom internationella överenskommelser. Det torde måhända förhålla sig så, att denna omständighet hittills påverkat svenskt intresse att delta i valfångsten i negativ riktning. Klarhet synes därför behöva vinnas, hur ett svenskt deltagande kan inpassas i det internationella sammanhanget och hur det i olika hänseenden kan komma att påverka vårt förhållande till andra länder. Det synes därför erforderligt att en utredning verkställas därom och att densamma kommer till stånd genom Kungl. Maj:ts försorg.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att klarlägga **betingelserna i internationellt hänseende för ett svenskt deltagande i valfångstnäringen.**

Stockholm den 26 januari 1950.

Axel Mannerskantz.
